

Krosno Odrzańskie, dnia 24 lutego 2017 roku

WTZ.410.5.2017.EN

*Sprawozdanie z działalności rehabilitacyjnej
i wykorzystania środków finansowych
Warsztatów Terapii Zajęciowej
w Krośnie Odrzańskim
w 2016 roku*

Sporządziła:

**Kierownik
Warsztatów Terapii Zajęciowej
Ewa Nowicka**

Zatwierdził:

**Z up. Burmistrza
Grzegorz Garczyński
Zastępca Burmistrza**

Załączniki:

- 1) Wykonanie wydatków budżetowych w roku 2016
- 2) Informacja o dochodach bieżących i ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2016 roku
- 3) Informacja o wydatkach bieżących i ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2016 roku
- 4) Informacja o wydatkach na wynagrodzenia i pochodne oraz ich wykonaniu na dzień 31 grudnia 2016 roku
- 5) Część opisowa dotycząca realizacji planu wydatków i dochodów w roku 2016
- 6) Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, zrealizowane w 2016 roku.

1. Informacje ogólne

1.1. Nazwa i adres Warsztatów Terapii Zajęciowej:

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim

ul. Piastów 10h

66-600 Krosno Odrzańskie

1.2. Imię i nazwisko kierownika WTZ: **Ewa Nowicka**

1.3. Jednostka prowadząca WTZ: **Gmina Krosno Odrzańskie**

1.4. Data utworzenia WTZ w Krośnie Odrzańskim: **15.12.2000 r.**

1.5. Data rozpoczęcia działalności przez Warsztaty: **2.01.2001 r.**

1.6. Podstawa działalności:

- **Uchwała Rady Miejskiej Nr XX/153/2000 z dnia 15 grudnia 2000 roku w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pn. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,**
- **Regulamin Organizacyjny Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,**
- **Umowa nr 2/WTZ/2010 o prowadzenie i finansowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej z dnia 31.12.2010 pomiędzy Powiatem Krośnieńskim, a Gminą Krosno Odrzańskie,**
- **Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. ze zmianami (Dz.U. 2011 Nr 127 poz. 721 ze zmianami),**
- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie warsztatów terapii zajęciowej z dnia 25 marca 2004 r. (Dz.U. 2004 Nr 63 poz. 587)**

1.7. Liczba uczestników: **41 osób**

1.8. Liczba pomieszczeń użytkowych zajmowanych przez WTZ: **31**

1.9. Powierzchnia pomieszczeń zajmowanych przez WTZ: **762,57 m².**

1.10. Przystosowanie Warsztatów do potrzeb uczestników: **budynek jest pozbawiony barier architektonicznych i wyposażony w dostosowane dla uczestników łazienki i WC oraz odpowiednią liczbę pomieszczeń do terapii uczestników.**

1.11. Środek transportu: **od 3.04.2006 r. do 31.12.2014 - Volkswagen Bus, będący własnością Gminy Krosno Odrzańskie, od 01.01.2015 – Volkswagen T5 Caravelle – przekazany przez Gminę Krosno Odrzańskie do użytkowania Warsztatom Terapii Zajęciowej.**

2. Finanse Warsztatów

2.1. Kwota środków uzyskanych na działalność WTZ w 2016 roku: 734.257 zł.

Źródła finansowania:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – **655.716 zł**,
- Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim - **72.870 zł**,
- dochody ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników WTZ – **5.671 zł**.

2.2. Kwota środków finansowych wydatkowanych na działalność WTZ w 2016 roku wyniosła 734.250 zł;

w tym:

- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – **655.709 zł**,
- ze Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim - **72.870 zł**,
- z dochodów ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników WTZ – **5.671 zł**.

Środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz środki własne Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim, przekazywane były na konto Gminy Krosno Odrzańskie, a następnie przez Gminę na wyodrębnione konto Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim. Środki Starostwa w roku sprawozdawczym przekazywane były w transzach miesięcznych, natomiast środki PFRON w transzach kwartalnych. Po zakończeniu każdego kwartału, WTZ składały informację z wydatkowanych środków do PCPR i Urzędu Miasta w Krośnie Odrzańskim. Dodatkowo, co miesiąc, do Urzędu Miasta składane były finansowe sprawozdania miesięczne na drukach RB 28S i RB 27S oraz kwartalne RBN i RBZ.

Szczegółowe, roczne sprawozdania finansowe z wykonania dochodów i wydatków Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim w 2016 roku, stanowią załączniki nr 1-5.

2.3. Procentowy udział poszczególnych wydatków związanych z działalnością WTZ w wykorzystaniu środków finansowych w 2016 roku:

2.3.1. Wynagrodzenia pracowników łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym	59,20%
2.3.2. Umowy zlecenia	2,23%
2.3.3. Narzuty na wynagrodzenia (składki ZUS)	11,83%
2.3.4. Odpisy na ZFŚS	1,83%
2.3.5. Usługi obce (zdrowotne, remontowe i pozostałe)	3,65%

2.3.6. Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	0,56%
2.3.7. Materiały	1,57%
2.3.8. Materiały do terapii	0,95%
2.3.9. Środki żywności	1,91%
2.3.10. Wyposażenie	2,50%
2.3.11. Energia, gaz, woda	6,37%
2.3.12. Koszty dowozu uczestników/eksploatacja samochodu	1,53%
2.3.13. Koszty treningu ekonomicznego	3,33%
2.3.14. Szkolenia	0,15%
2.3.15. Podróże służbowe	0,25%
2.3.16. Wycieczki i rehabilitacja społeczna	1,18%
2.3.17. Koszty ubezpieczenia uczestników	0,15%
2.3.18. Koszty ubezpieczenia majątku	0,10%
2.3.19. Pomoce dydaktyczne i naukowe (prenumeraty i książki)	0,00%
2.3.20. Zakup leków i materiałów medycznych	0,03%
2.3.21. Zakup materiałów papierniczych do sprzętu drukarskiego i urządzeń kserograficznych	0,07%
2.3.22. Zakup programów i licencji	0,60%
2.3.23. Opłata z tytułu trwałego zarządu	0,01%

2.4. Dochody osiągnięte ze sprzedaży prac i produktów wykonanych przez uczestników WTZ w ramach realizowanego programu terapii.

W roku sprawozdawczym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim uzyskały dochód ze sprzedaży prac wykonanych przez uczestników, w wysokości **5.671 zł**. Środki finansowe pozyskane ze sprzedaży prac uczestników były przekazywane do kasy WTZ wraz z protokołami ze sprzedaży, bądź przelewane przez kupujących bezpośrednio na konto WTZ, na podstawie wystawionego rachunku. Następnie w całości przekazywane były na konto dochodowe Gminy Krosno Odrzańskie.

Rada Miejska, uchwałami:

- nr XVIII/137/16 z dnia 30 marca 2016 roku (790,00 zł),
- nr XIX/151/16 z dnia 27 kwietnia 2016 roku (1.101,00 zł),
- nr XXIV/195/16 z dnia 25 sierpnia 2016 roku (746,00 zł),
- nr XXVI/210/16 z dnia 29 września 2016 roku (422,00 zł),
- nr XXVIII/220/16 z dnia 25 października 2016 roku (487,00 zł),
- nr XXIX/227/16 z dnia 30 listopada 2016 roku (508,00 zł),

- nr XXX/239/16 z dnia 21 grudnia 2016 roku (1.617,00 zł), systematycznie zwiększała budżet Warsztatów o wpłacone kwoty.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, w porozumieniu z uczestnikami, przeznaczyły wypracowany dochód na pokrycie wydatków związanych z integracją i rehabilitacją społeczną uczestników tej placówki:

- dofinansowanie do wycieczki do Świnoujścia – 2.637,00 zł,
- oprawa muzyczna Zabawy Andrzejkowej – 200,00 zł,
- konsumpcja podczas Zabawy Andrzejkowej – 909,00 zł,
- dofinansowanie konsumpcji podczas Wigilii w WTZ – 330,00 zł,
- wynajęcie autokaru na wycieczkę do Zielonej Góry – 360,00 zł,
- bilety wstępu do Centrum Nauki Keplera Planetarium Wenus – 151,00 zł,
- śniadanie hiszpańskie podczas wycieczki do Zielonej Góry – 480,00 zł,
- zakup stołu wystawienniczego do wykorzystania podczas wystaw i kiermaszów – 604,00 zł.

3. Uczestnicy WTZ

3.1. Liczba uczestników Warsztatów na dzień 31.12.2016 r. - 41 osób

3.1.1. Liczba uczestników w przedziale wiekowym:

- 21 – 29 - 11 osób (26,83%),
- 30 – 39 - 21 osób (51,22%),
- 40 lat i więcej - 9 osób (21,95%)

3.1.2. Podział ze względu na płeć:

- kobiety - 19 osób (46,34%),
- mężczyźni - 22 osoby (53,66%).

3.1.3. Podział ze względu na zamieszkiwaną gminę:

- z Gminy Krosno Odrzańskie - 28 osoby (68,29%),
- z Gminy Dąbie - 5 osób (12,20%),
- z Gminy Bytnica - 7 osób (17,07%),
- z Gminy Maszewo - 1 osoba (2,44%)

3.1.4. Podział ze względu na stopień niepełnosprawności:

- znaczny - 25 osób (60,98%),
- umiarkowany - 16 osób (39,02%),
- lekki - brak (0%).

3.1.5. Podział ze względu na rodzaj niepełnosprawności (z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną, podanych wielkości nie należy sumować):

- choroby psychiczne – 16 osób,
- narząd ruchu - 10 osób (w tym: jedna poruszająca się wyłącznie na wózku inwalidzkim, 2 na wózku i z balkonikiem, 3 o kulach i na wózkach),
- narząd wzroku – 4 osoby (w tym 1 osoba niewidoma),
- choroby neurologiczne – 15 osób,
- epilepsję – 5 osób,
- upośledzenie umysłowe – 41 osób,
- choroby układu oddechowego i krążenia – 1 osoby,
- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – 6 osób,
- zespół Downa – 2 osoby,
- zespół Williamsa – 1 osoba,

3.2. Ogólna frekwencja uczestników w zajęciach warsztatów w poszczególnych miesiącach okresu sprawozdawczego:

Miesiąc	Liczba osób uczestniczących w WTZ	Frekwencja na zajęciach wyliczona procentowo
STYCZEŃ	41 osób	80%
LUTY	41 osób	81%
MARZEC	41 osób	77%
KWIECIEŃ	41 osób	80%
MAJ	41 osób	78%
CZERWIEC	41 osób	76%
LIPIEC	Miesiąc urlopowy, wolny od zajęć.	
SIERPIEŃ	41 osób	77%
WRZESIEŃ	41 osób	79%
PAŹDZIERNIK	41 osób	80%
LISTOPAD	41 osób	78%
GRUDZIEŃ	41 osób	74%

3.3. Liczba osób, które opuściły placówkę w okresie sprawozdawczym:

3.3.1. Decyzją Rady Programowej WTZ nr 03/26/02/2016 z dnia 26 lutego 2016 roku (protokół nr WTZ.411.7.2016.PB), z dniem 29 lutego 2016 roku z listy uczestników WTZ została skreślona Anna Wawrzyniak.

Przyczyny opuszczenia Warsztatów:

Pogorszenie stanu zdrowia, długotrwała hospitalizacja, przewlekła choroba, konieczność leczenia i stałej opieki oraz pisemne oświadczenie ojca uczestniczki z dnia 24.02.2016.

3.3.2. Decyzją Rady Programowej WTZ nr 07/17/06/2016 z dnia 17 czerwca 2016 roku (protokół nr WTZ.411.20.2016.MM), z dniem 17.06.2016 r. wykreślony z listy uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim został Dorian Owczarek.

Przyczyny opuszczenia Warsztatów:

Pogorszenie stanu zdrowia, przewlekła choroba, konieczność leczenia i stałej opieki oraz ustne oświadczenie matki uczestnika i pisemny wniosek psychologa i pracownika socjalnego WTZ z dnia 13.06.2016.

3.3.3. Decyzją Rady Programowej WTZ nr 10/30/09/2016 z dnia 30 września 2016 roku (protokół nr WTZ.411.30.2016.AF), zgodnie z §11, ust 1, pkt 4) Regulaminu Organizacyjnego Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, z dniem 30 września 2016 roku z listy uczestników WTZ został skreślony Adrian Gontasz.

Przyczyny opuszczenia Warsztatów:

Długotrwała, nieusprawiedliwiona nieobecność na zajęciach.

3.4. Liczba osób przyjętych do placówki w okresie sprawozdawczym:

3.4.1. Decyzją Rady Programowej nr 1/08/01/2016 z dnia 8 stycznia 2016 r. (protokół nr WTZ.411.1.2016.GP), po okresie próbnym, przyjęto na czas nieokreślony do Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, Anielę Sokół.

3.4.2. W związku z długotrwałą nieobecnością uczestnika Adriana Gontasz, Rada Programowa podjęła decyzję nr 02/08/01/2016 z dnia 8 stycznia 2016 r. (protokół nr WTZ.411.1.2016.GP) o przyjęciu do Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, na okres od 18 do 29 stycznia 2016 roku, Karoliny Piwowarczyk.

3.4.3. Decyzją Rady Programowej nr 4/26/02/2016 z dnia 26 lutego 2016 r. (protokół nr WTZ.411.7.2016.PB), zakwalifikowano do uczestnictwa w terapii, na okres

próbny od 29 lutego do 31 maja 2016 roku, Agnieszkę Goździk. Natomiast decyzją nr 9/04/07/2016 (protokół nr WTZ.411.23.2016.ŻŻ) z dnia 4 lipca 2016, Rada Programowa przyjęła Agnieszkę Goździk do udziału w WTZ na czas nieokreślony od 1 czerwca 2016 roku.

3.4.4. W dniu 17 czerwca 2016 r., Rada Programowa podjęła decyzję nr 08/17/06/2016 z dnia 17.06.2016 r. (protokół nr WTZ.411.20.2016.MM) o przyjęciu na czas nieokreślony do Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, od dnia 17 czerwca 2016 roku, Grzegorza Wojtkowiaka.

3.4.5. Decyzją Rady Programowej nr 11/30/09/2016 z dnia 30 września 2016 r. (protokół nr WTZ.411.30.2016.AF), zakwalifikowano do uczestnictwa w terapii, na okres próbny od 1 października do 31 grudnia 2016 roku, Beatę Dopierała.

4. Kadra WTZ na dzień 31.12.2016 roku:

4.1. Liczba osób zatrudnionych - 15 osób na umowę o pracę i 3 osoby na umowę zlecenie.

4.2. Liczba etatów – 11,5

4.3. Charakterystyka zatrudnienia:

Stanowisko	Wykształcenie	Tytuł	Etat	Data zatrudnienia	Forma zatrudnienia	Uwagi
Kierownik	wyższe	mgr inż.	1	02.01.2001 r.	Umowa o pracę	
Główna księgową	średnie	technik	1	01.04.2013 r.	Umowa o pracę	
Psycholog	wyższe	mgr	¼	01.09.2013 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	-	¾	01.02.2008 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	średnie	-	1	18.09.2007 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	mgr	1/8	01.08.2001 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	-	⅞	01.12.2016 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	mgr	1	16.01.2001 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	mgr	¾	01.06.2013 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	mgr	¾	01.01.2015 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	-	1	01.09.2004 r.	Umowa o pracę	
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	-	¾	01.12.2012 r.	Umowa o pracę	Urlop macierzyński i rodzicielski
Instruktor terapii zajęciowej	wyższe	mgr	¾	01.01.2016 r.	Umowa na zastępstwo	
Pracownik socjalny	wyższe	-	⅞	01.12.2016 r.	Umowa o pracę	

Technik fizjoterapii	średnie	technik	$\frac{7}{8}$	08.02.2001 r.	Umowa o pracę	
Kierowca	wyższe	mgr	$\frac{1}{2}$	01.01.2015	Umowa o pracę	
Sprzątaczką	zawodowe	-	-	-	Umowa zlecenie	
Sprzątaczką	zawodowe	-	-	-	Umowa zlecenie	
Obsługa kotłowni gazowej	-	-	-	-	Umowa zlecenie	

5. Działalność Rady Programowej WTZ

5.1. Radę Programową tworzą następujący pracownicy Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim:

- kierownik (przewodnicząca Rady Programowej),
- instruktorzy terapii zajęciowej,
- psycholog,
- pracownik socjalny,
- technik fizjoterapii.

5.2. Zadania Rady Programowej:

- kwalifikowanie nowych uczestników do Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- przygotowywanie rocznych Indywidualnych Programów Rehabilitacji dla wszystkich uczestników WTZ,
- dokonywanie semestralnej oceny realizacji Indywidualnych Programów Rehabilitacji uczestników przy ich udziale, okresowej oceny rocznej i oceny kompleksowej,
- ustalanie składów osobowych poszczególnych grup terapeutycznych,
- określanie wysokości i zasad przyznawania i dysponowania środkami finansowymi związanymi z treningiem ekonomicznym,
- nagradzanie i karanie uczestników,
- podejmowanie decyzji o skreśleniu z listy uczestników Warsztatów.

5.3. Praca Rady Programowej w roku sprawozdawczym:

Posiedzenia Rady Programowej WTZ w okresie sprawozdawczym odbywały się systematycznie i są udokumentowane w formie protokołów. W 2016 roku odbyło się 39 spotkań Rady Programowej.

W dniu 8 stycznia 2016 roku, Rada określiła wysokość środków finansowych przyznawanych uczestnikom w ramach treningu ekonomicznego. Przed podjęciem decyzji, przeanalizowała zasadność przyznawania środków finansowych w celu realizacji treningu ekonomicznego, w stosunku do wszystkich uczestników. Ustalono,

że w treningu ekonomicznym będą brali udział wszyscy uczestnicy, a przyznana kwota pozostanie na poziomie z roku ubiegłego i wynosić będzie 60 zł miesięcznie dla każdego uczestnika. W styczniu, członkowie Rady Programowej złożyli sprawozdania z realizacji zadań w 2015 roku i przedłożyli plany pracy na rok 2016, ustalili także składy osobowe poszczególnych grup terapeutycznych oraz grafik pełnienia dyżurów całonocnych i podczas przerw przez pracowników. Przez cały styczeń Rada Programowa dokonywała rocznej oceny postępów uczestników.

W lutym, członkowie Rady Programowej opracowali Indywidualne Programy Rehabilitacji na rok 2016, dla wszystkich uczestników. W dniu 24 lutego 2016 roku odbyło się zebranie Rady Programowej z rodzicami/opiekunami uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej. Tematem zebrania było m.in.: omówienie postępów uczestników poczynionych w ramach terapii, ich funkcjonowania w grupie, dyscypliny, celowości działania WTZ (zwłaszcza w ramach rehabilitacji zawodowej), przypomnienie zasad prowadzenia treningu ekonomicznego w WTZ, aktualizacja oświadczeń o przyjmowanych lekach, przypomnienie wychowawstwa, wybory uzupełniające do Rady Rodziców, przedstawienie rodzicom kalendarium imprez i zajęć dodatkowych na rok 2016. Po zebraniu ogólnym, podczas spotkań indywidualnych pracowników z rodzicami, terapeuci zapoznali rodziców z ocenami rocznym i kompleksowymi oraz przedstawili Indywidualne Programy Rehabilitacji.

W czerwcu, lipcu i sierpniu, członkowie Rady Programowej pracowali nad okresową oceną postępów w pierwszym półroczu 2016 roku, przy udziale uczestników.

W okresie sprawozdawczym, Rada podjęła 3 decyzje o skreśleniu z listy uczestników WTZ oraz 5 decyzji o przyjęciu nowych uczestników na okres próbny i na czas nieokreślony. Na każdym spotkaniu Rady, jej członkowie zatwierdzali protokoły z poprzednich spotkań, omawiali plany pracy na cały tydzień oraz sprawy bieżące, dotyczące podstawowej działalności terapeutycznej jednostki.

6. Sposób realizacji, rodzaje, formy i metody rehabilitacji prowadzonej w WTZ

6.1. WTZ jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godz. od 7.00 do 15.00.

6.2. Zgodnie z art.10 ustawy, warsztaty terapii zajęciowej zalicza się do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej. W ciągu całego okresu sprawozdawczego, w Warsztatach Terapii Zajęciowej

w Krośnie Odrzańskim, wspierano **rehabilitację zawodową, społeczną, leczniczą**, a także **psychologiczną**, osób z różnymi niepełnosprawnościami, poprzez stosowanie odpowiednich rodzajów, metod, technik i form terapii, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Dla wielu z naszych uczestników, rehabilitacja prowadzona w WTZ była jedyną formą rehabilitacji, w jakiej brali udział w minionym roku.

6.3. Każdy z uczestników realizował Indywidualny Program Rehabilitacji, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, wywiadu, obserwacji, działań i zachowań w WTZ oraz szczegółowej oceny rocznej. Realizowane w WTZ Indywidualne Programy Rehabilitacji są okresowo oceniane i modyfikowane.

Indywidualny Program Rehabilitacji zawiera:

- rodzaje, metody, techniki i formy rehabilitacji,
- zakres rehabilitacji,
- metody i zakres nauki umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy,
- formy współpracy z rodziną lub opiekunami,
- planowane efekty rehabilitacji,
- osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

Uczestnicy realizowali swoje Indywidualne Programy Terapii w pracowni wiodącej i innych pracowniach według indywidualnych potrzeb. Nad przygotowaniem i realizacją Indywidualnych Programów Rehabilitacji dla poszczególnych uczestników, czuwał terapeuta-wychowawca, we współpracy z całym zespołem terapeutycznym. Każdy terapeuta jest wychowawcą maksymalnie 5-ciu uczestników i odpowiada za przygotowanie i realizację Indywidualnych Programów Rehabilitacji, a także ocenę efektów terapii (co pół roku, przy udziale uczestnika) oraz realizacji IPR (raz w roku). Do obowiązków wychowawcy należy

także kontakt z rodzicami lub opiekunami prawnymi wychowanków oraz zdawanie relacji Radzie Programowej z procesu rehabilitacji i oceny okresowej wychowanków.

6.4. Rehabilitacja, prowadzona w WTZ, w roku sprawozdawczym odbywała się głównie poprzez terapię zajęciową, prowadzoną w 8 pracowniach terapeutycznych:

- 6.4.1. gospodarstwa domowego,
- 6.4.2. plastycznej,
- 6.4.3. komputerowej,
- 6.4.4. krawiecko-hafciarskiej,
- 6.4.5. artystycznej,
- 6.4.6. ogólnotechnicznej,
- 6.4.7. florystycznej,
- 6.4.8. rozwoju zawodowego i osobistego.

6.5. Formy terapii zajęciowej stosowane w Warsztatach Terapii Zajęciowej:

- 6.5.1. grupowa - polegająca na wykonywaniu różnych bądź tych samych zadań przez kilka osób (najczęściej uczestników przebywających w danej pracowni); grupy były tworzone celowo lub powstawały samorzutnie na zasadzie zainteresowań uczestników, lub konieczności dołączenia do grupy w związku z nieobecnością jakiegoś instruktora terapii;
- 6.5.2. zbiorowa - wszyscy uczestnicy wykonują jednocześnie tę samą pracę, chociaż pracują we właściwym dla nich tempie lub biorą udział w tym samym rodzaju terapii, prowadzonej jedną metodą za pomocą tej samej techniki i użyciu tych samych narzędzi; najczęściej były to: społeczność, wyjazdy i wycieczki, imprezy i spotkania z zakresu integracji społecznej;
- 6.5.3. indywidualna – uczestnik wykonuje zadania specjalnie dla niego przeznaczone/przygotowane, dobrane tak, aby korygowały jego zaburzone sfery w sposób indywidualny.

6.6. Rodzaje terapii zajęciowej prowadzonej w WTZ w Krośnie Odrzańskim:

- 6.6.1. ergoterapia – terapia pracą, terapia poprzez zajęcia manualne;
- 6.6.2. socjoterapia – terapia zaburzeń zachowania i zaburzeń emocjonalnych w toku spotkań grupowych, towarzyskich;
- 6.6.3. arteterapia – terapia sztuką, kontakt bierny lub czynny ze sztuką i kulturą.

6.7. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach ergoterapii:

- 6.7.1. bukieciarstwo, florystyka;

6.7.2. horiterapia, ogrodolecznictwo – metoda terapii wykorzystująca rośliny i ogrody w pracy z pacjentami, polega na wykonywaniu w ogrodzie pracy fizycznej związanej z utrzymaniem ogrodu;

6.7.3. hafciarstwo,

6.7.4. krawiectwo,

6.7.5. stolarstwo,

6.7.6. gastronomia,

6.7.7. prace porządkowe,

6.7.8. drobne naprawy.

6.8. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach socjoterapii:

6.8.1. ludoterapia/zabawoterapia,

6.8.2. terapia ruchem,

6.8.3. trening umiejętności społecznych,

6.8.4. trening w zakresie czynności życia codziennego,

6.8.5. trening ekonomiczny,

6.8.6. rekreacja,

6.8.7. relaksacja,

6.8.8. sylwoterapia,

6.8.9. metody dydaktyczne,

6.8.10. metody behawioralne

6.8.11. edukacja seksualna.

6.9. Metody terapii zajęciowej stosowane w WTZ w ramach arteterapii:

6.9.1. rysunek,

6.9.2. malarstwo,

6.9.3. grafika,

6.9.4. sztuki użytkowe,

6.9.5. zdobnictwo i dekoratorstwo,

6.9.6. florystyka,

6.9.7. muzykoterapia,

6.9.8. teatroterapia,

6.9.9. poezjoterapia,

6.9.10. choreoterapia,

6.9.11. biblioterapia,

6.9.12. filmoterapia,

6.9.13. esteterapia.

6.10. Metody terapii prowadzonej w WTZ realizowane były w roku sprawozdawczym za pomocą wybranych przez kadrę merytoryczną **technik terapii**, przy użyciu dostępnych **narzędzi**, zgodnie z Indywidualnymi Programami Rehabilitacji.

6.11. Realizacja planów terapii w poszczególnych pracowniach w okresie sprawozdawczym:

6.11.1. Pracownia ARTYSTYCZNA:

W ramach **rehabilitacji społecznej** w 2016 r pracowano nad:

- wzmacnianiem mocnych stron uczestników i rozwijaniem zasobów poprzez zajęcia teatralne, muzyczne, artystyczne oraz nad utrzymaniem zdobytych umiejętności i korzystania z nich;
- stymulowaniem zainteresowań poznawczych i kulturalnych poprzez wykorzystanie dostępnych środków, uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez Gminę i inne placówki;
- kształtowaniem umiejętności pracy i współpracy w grupie i w parach oraz przestrzeganiem zasad współżycia społecznego;
- osiągnięciem równowagi emocjonalnej poprzez relaksacje przy muzyce, śpiewanie, granie na instrumentach, czytanie tekstów, ćwiczenia oddechowe, rozmowy terapeutyczne i pogadanki.

W ramach **rehabilitacji zawodowej**, pracowano nad:

- dyscypliną pracy i przestrzeganiem zasad, postawą zawodową;
- kształtowaniem umiejętności i nawyków sprzątanania po pracy, utrzymywaniem porządku podczas pracy, respektowaniem przestrzeni pracy innych osób, dbałością o materiały i narzędzia;
- nabywaniem nowych umiejętności – prace z zakresu papieroplastyki, technik zdobniczych, decoupage, nauka grania prostych melodii na keyboardzie, szydełkowanie;
- poprawą sprawności manualnej z wykorzystaniem technik z zakresu papieroplastyki, grania na instrumentach, technik plastyczno – technicznych, szydełkowania;
- nauką czytania i korzystania z instrukcji, schematów i map (wzory szydełkowe, mapy, czytanie nut).

W ramach **muzykoterapii** zostały przeprowadzone:

- relaksacje czynne (muzykowanie na instrumentach, śpiewanie, zestaw ćwiczeń ruchowo – oddechowych) i bierne (słuchanie melodii granych na pianinie,

muzyki dostępnej na nośnikach, wizualizacje, relaks przy muzyce i tekście czytany, słuchowiska tematyczne);

- nauka grania prostych utworów na keyboardzie (metodą kolorów) oraz rozwijanie umiejętności grania i rozszerzanie repertuaru,
- nauka nowych piosenek i wykorzystywanie ich do inscenizacji,
- zabawy odreagowujące i aktywizujące oraz zagadki muzyczne,
- przygotowanie uczestników do występu kolędowego podczas Wigilii.

W ramach teatroterapii:

- przygotowanie grupy i udział w Przeglądzie Muzyczno – Teatralnym w Sulechowie (inscenizacja pt: "Koszmarna rodzinka"),
- występ dla dzieci przedszkolnych („Tere fere kuku”),
- przygotowanie grupy i występ oraz oprawa artystyczna podczas XI Przeglądu Małych Form Teatralnych i Muzycznych,
- przygotowanie występu na Dzień Pracownika Socjalnego,
- oprawa artystyczna Wigilii (wiersze i kolędy),
- ćwiczenia i zabawy teatralne, praca z tekstem, tworzenie scenariuszy;
- nagrywanie teatralnych improwizacji na zadany temat (wstęp do filmu – współpraca z pracownią rozwoju osobistego i zawodowego).

W ramach ergoterapii:

- prace remontowo – malarskie w gabinecie psychologa (udział 7 uczestników),
- prace na kiermasz i na indywidualne zamówienia,
- nauka i kształtowanie umiejętności wykorzystywania poznanych technik plastyczno – technicznych z zakresu papieroplastyki, decoupage, zdobnictwa i szydełkowania;
- dekoracje okolicznościowe świetlicy i korytarza.

Ponadto, w ramach zajęć w pracowni artystycznej:

- kontynuowano realizację projektu „Śladami starego Krosna” (wyjścia w plener, praca z mapą, czytanie publikacji dotyczących przedwojennego miasta i oglądanie starych zdjęć),
- zorganizowano wyjazd do Lubuskiego Muzeum Wojskowego w Drzonowie (w ramach projektu „Śladami starego Krosna”),
- grupa uczestników brała udział w Gwiazdkowych Warsztatach Muzycznych w Sulechowie,
- przygotowano wierszyki, zabawy i karaoke na Walentynki,
- przygotowano dekoracje na Piknik Rodzinny,

- w ramach współpracy z CAK „Zamek” - przygotowano dekoracje na Rybobranie (plansza do zdjęć).

6.11.2. Pracownia FLORYSTYCZNA:

Program rehabilitacji w pracowni florystycznej obejmował ergoterapię, socjoterapię i arteterapię. W ramach rehabilitacji uczestników w roku sprawozdawczym:

- zrealizowano program oddziaływań terapeutycznych związanych z rozbudzaniem poczucia piękna i estetyki w otaczającym środowisku oraz usprawnianiem manualnym uczestników, w ramach którego uczestnicy udoskonalali umiejętności wykonywania kwiatów z różnorodnych materiałów oraz ćwiczyli tworzenie kompozycji florystycznych płaskich i przestrzennych z żywych i suszonych roślin, a także uczyli się rozpoznawać i nazywać zioła i kwiaty;
- kontynuowano realizację założeń dotyczących kształtowania postaw zawodowych i społecznych (organizowanie warsztatu pracy, przestrzeganie zasad BHP, planowanie pracy, dokładność wykonywania zadań, współpraca z innymi uczestnikami, dbałość o narzędzia i materiały, podnoszenie zdolności zapamiętywania i wykonywania poleceń);
- kontynuowano naukę tworzenia Ikebany – skupienie się na tworzeniu harmonii linearnych konstrukcji rytmu i koloru;
- wykonano prace na kiermasze okolicznościowe,
- przygotowano dekoracje stołów na spotkania okolicznościowe,
- prowadzono aromaterapię – inhalacje przy wykorzystaniu kominka aromatycznego,
- kontynuowano sylwoterapię, poprzez organizację licznych wycieczek do lasu, spacerów ścieżkami przyrodniczymi i relaksacji w plenerze leśnym;
- w związku z otrzymaniem na wiosnę ogródka działkowego rozszerzono hortiterapię, w ramach której wykorzystano wszystkie etapy uprawy roślin (przygotowanie podłoża, sianie, sadzenie, pielęgnacja, odchwaszczanie, zbieranie plonów i wykonywanie przetworów);
- w ramach integracji społecznej odbyło się uroczyste otwarcie ogrodu działkowego a uczestnicy mieli możliwość nawiązania licznych relacji interpersonalnych z innymi działkowcami;

- integrację społeczną uczestników WTZ realizowano także w ramach współpracy z Parafią Św. Jadwigi Śląskiej i sołectwem Gostchorze poprzez wspólne dekorowanie Grobu Pańskiego w Gostchorzu oraz sprzedaż palm wielkanocnych w kościele parafialnym w Krośnie Odrzańskim.

6.11.3. Pracownia gospodarstwa domowego:

Zajęcia ramowe z zakresu gospodarstwa domowego realizowane w pracowni:

- układanie menu tygodniowego,
- układanie listy zakupów i jej realizacja,
- nauka przygotowywania posiłków o różnym stopniu trudności, w zależności od możliwości psychofizycznych uczestnika,
- przygotowywanie posiłku regeneracyjnego zgodnie z założonym menu tygodniowym,
- nauka sprzątania,
- nauka prasowania.

W ramach rehabilitacji w pracowni gospodarstwa domowego realizowane były następujące bloki zajęć:

- Kuchnia domowa:
 - wyszukiwanie przepisów za pomocą Internetu, książki kucharskiej lub czasopism kulinarnych,
 - nauka wykonywania „przepiśników” na użytek własny,
 - nauka rozpoznawania i nazywania warzyw oraz ich sezonowości,
 - nauka gotowania zup sezonowych,
 - nauka wykonywania sosów i dipów warzywnych i owocowych,
 - nauka krojenia różnych produktów spożywczych (pieczywa, warzyw, owoców, mięsa);
 - nauka wykonywania dań mącznych oraz z użyciem gotowego makaronu,
 - nauka wykonywania przetworów z wykorzystaniem plonów z Warsztatowego ogródka działkowego.
- Mała ekonomia domowa:
 - zapoznanie się z zasadami konstruowania budżetu domowego,
 - ćwiczenie orientacji w cenach produktów,
 - planowanie wydatków na opłaty stałe (znajomość opłat ponoszonych na media),
 - nauka planowania posiłków na cały tydzień,

- nauka przygotowywania listy zakupów i ekonomicznego robienia zakupów, zgodnie z przygotowaną listą;
- nauka oszczędnego wykorzystania produktów.
- Przygotowanie do udziału w Olimpiadzie Umiejętności Zawodowych (koreczki warzywne).
- Nauka prac porządkowych:
 - doskonalenie umiejętności prasowania,
 - nauka umiejętnego używania środków chemicznych,
 - doskonalenie umiejętności prania w pralce automatycznej (ścierki kuchenne, fartuchy itp.),
 - nauka odpowiedniego mycia przedmiotów i powierzchni, stosując odpowiednie środki,
 - mycie naczyń ręczne i w zmywarce,
 - układanie przedmiotów kuchennych w odpowiednich szafkach i szufladach,
 - utrzymywanie porządku w lodówce,
 - nauka odpowiedniego przechowywania produktów spożywczych,
 - doskonalenie umiejętności ścierania kurzu oraz porządkowania regałów świetlicowych.
- Przygotowywanie imprez okolicznościowych:
 - Dzień Kobiet,
 - spotkanie integracyjno-edukacyjne „Szkolandia” – zajęcia kulinarne z dziećmi w ramach integracji społecznej,
 - śniadanie Wielkanocne,
 - powitanie lata przy ognisku w Brzózce,
 - prowadzenie kawiarni podczas XI Przeglądu Małych Form Teatralnych i Muzycznych oraz Jubileuszu 15-lecia WTZ w Krośnie Odrzańskim,
 - Dzień Pracownika Socjalnego,
 - noc Mikołajkowa,
 - „Świąteczne Inspiracje” – zajęcia kulinarne z dziećmi w ramach integracji społecznej,
 - spotkanie opłatkowe z okazji Świąt Bożego Narodzenia.

6.11.4. Pracownia komputerowa:

W ramach zajęć w pracowni w roku sprawozdawczym:

- Kontynuowano naukę pisania pism użytkowych dla osób początkujących (opis statyczny, dynamiczny w tym ocena, opinia, ogłoszenie kupna i sprzedaży, post internetowy, e-mail, ulotka reklamowa, usprawiedliwienie, zaproszenie, życzenia) oraz dla osób zaawansowanych (petycja i regulamin).

W minionym roku, pięcioosobowe grupy opracowały następujące petycje:

- petycja mieszkańców wsi w sprawie porządku w okolicach przystanku autobusowego w Budachowie, skierowana do Pani Sołtys D. Spychały;
 - petycja niepełnosprawnych mieszkańców Krosna Odrzańskiego w sprawie barier architektonicznych napotykanych w mieście, skierowana do Pana Burmistrza Marka Cebuli;
 - petycja mieszkańców Krosna Odrzańskiego w sprawie potrzeby wybudowania basenu, skierowana do Pana Burmistrza Marka Cebuli;
 - petycja mieszkańców Gminy Maszewo w sprawie braku przewozów autobusowych PKS z małych miejscowości do Krosna Odrzańskiego, w okresie wakacji i ferii zimowych, skierowana do Wójta Gminy Maszewo Pana Dariusza Jarocińskiego.
- Opracowywano projekty graficzne i wykonywano dyplomy, zaproszenia, kartki okolicznościowe, ulotki, proste wizytówki, karteczki imienne na prezenty, winiетки, zawieszki na prace itp. według potrzeb WTZ.
W tym roku wykonano: dyplomy za udział w turnieju Darta i Kręgli, dyplomy na konkurs „Ekologiczne Świąta”, kartki świąteczne, życzenia, ulotki na kiermasze, zaproszenia na imprezy organizowane przez WTZ, naklejki na prace oraz kartki okolicznościowe.
- Kontynuowano pracę z edytorem tekstu – Microsoft Word:
 - przepisywanie tekstu (wszelkie teksty wykorzystywane do zajęć w pracowni komputerowej, przepisy kulinarne, teksty piosenek, wiersze, pisma wg potrzeb uczestników),
 - kopiowanie i wstawianie tekstu,
 - wykorzystanie narzędzi z paska formatu,
 - pisanie poradnika DEKALOG OPTYMISTY.
 - Prowadzono archiwizację fotografii pamiątkowych i dokumentacyjnych WTZ.
 - Kontynuowano zajęcia z podstaw fotoreportażu:

- wykonywanie zdjęć przez uczestników
- fotoreportaże z imprez organizowanych przez WTZ oraz imprez, w których biorą udział uczestnicy WTZ.
- Realizowano cykl zajęć wspomagających rozwój emocjonalno – społeczny uczestników. Zajęcia obejmowały ćwiczenia z zakresu kształtowania kompetencji społeczno – zawodowych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, ze szczególnym uwzględnieniem: **samooceny, umiejscowienia poczucia kontroli, radzenia sobie ze stresem i aspiracji**. Były to zajęcia grupowe dodatkowe dla osób chętnych, wykraczające poza program zajęć pracowni komputerowej. Zajęcia prowadzone były według scenariuszy opracowanych w oparciu o „Podręcznik do prowadzenia warsztatów z umiejętności społeczno - zawodowych dla uczniów w szkołach przysposabiających do pracy” oraz w oparciu o pomysły autorskie. Celem zajęć było:

- kształtowanie kompetencji w zakresie radzenia sobie ze stresem,
- nauka różnych form i technik redukcji napięcia (gniewu, złości, irytacji, wściekłości),
- rozpoznawanie własnych potrzeb i określanie celów oraz rozwijanie zdolności konstruowania realistycznych planów i dążenia do nich,
- rozwijanie zdolności dokonywania realistycznej oceny osobistego wpływu na zdarzenia,
- budowanie stabilnej i adekwatnej samooceny,
- umiejętność współpracy i współodpowiedzialności,
- wzbudzanie chęci działania prospołecznego,
- kształtowanie przynależności do grupy.

W roku sprawozdawczym zrealizowano 24 godziny zajęć w tym:

- blok 1 - *Integracja* (2 godz.),
- blok 2 i 3 - *Kim jestem – tożsamość* (2 godz.)
- blok 2 i 3 - *Kim jestem – tożsamość* (2 godz.) - kontynuacja zajęć (ankieta „W czym nie przeszkadza niepełnosprawność”),
- blok 4 - *Wypowiedź ustna* (12 godz.) wzbogacanie kompetencji komunikacyjnych: dyskusja – definicja, rodzaje, praktyka; dyskusja panelowa, dyskusja okrągłego stołu, burza mózgów;
Komunikacja werbalna i niewerbalna Bariery. Komunikacji (2 godz.)

- blok 10 - *Współpraca w grupie - Zachowania akceptowane i nieakceptowane przez uczestników* (2 godz.),
 - blok 17 i 18 - *Stawianie i przestrzeganie granic oraz Asertywność* (2 godz.)
- Kontynuowano cykl zajęć grupowych „Relaksacja jako metoda radzenia sobie w sytuacjach stresowych”. Stosowane metody relaksacyjne: wizualizacje i afirmacje oraz muzyka relaksacyjna. Wyznaczanie własnej ścieżki terapeutycznej, wymiana doświadczeń w grupie. Praca indywidualna polegała na zastosowaniu muzykoterapii biernej wobec uczestników uwzględniając ich indywidualne, bieżące potrzeby, stan zdrowia i nastroj. Celem zajęć było: obniżanie progu wrażliwości zmysłów - szczególnie u osób nadpobudliwych psychoruchowo, łagodzenie napięć, poprawa nastroju, odreagowanie stresu wynikającego z sytuacji osobistej i aktywizacja uczestników. Zajęcia grupowe z zakresu relaksacji przeznaczone były dla osób chętnych i wykraczały poza program zajęć pracowni komputerowej.
 - Kontynuowano naukę korzystania z gier komputerowych zręcznościowych i logicznych przez osoby z trudnościami w czytaniu i pisaniu oraz osoby z zaburzeniami motoryki małej. Realizowane cele: doskonalenie sprawności manualnej, refleksu, koordynacji percepcyjno – motorycznej oraz koncentracji uwagi. Zajęcia miały charakter korekcyjny i stymulujący rozwój opóźnionych funkcji psychomotorycznych.
 - Kontynuowano naukę korzystania z programów informacyjnych, w tym edukacyjnych np. filmy przyrodnicze, filmy o tematyce niepełnosprawności, filmy instruktażowe itp.
 - Kontynuowano naukę korzystania z programów użytkowych: programy do obróbki zdjęć (Picassa Photoscape Paint), odtwarzacze video/muzyki (Windows Media Player Movie), edytory tekstu.
 - Kontynuowano naukę wyszukiwania filmów dokumentalnych o życiu osób z niepełnosprawnością, w tym o uczestnikach warsztatów terapii zajęciowej oraz amatorskich filmów dokumentalnych, zamieszczanych na stronach warsztatów terapii zajęciowej, stronach fundacji, szkół itp. Wspólne oglądanie filmu w 5 osobowej grupie.
 - Kontynuowano naukę pracy w parze – próby przekazywanie wiedzy i umiejętności z zakresu pracowni, na poziomie uczestnik – uczestnik.

6.11.5. Pracownia krawiecko-hafciarska:

W roku sprawozdawczym w ramach ergoterapii uczestnicy:

- utrwalali znajomość podstawowych zasad BHP – bezpieczne użytkowanie maszyn do szycia, nożyczek, igieł i innych sprzętów w pracowni,
- doskonalili umiejętności obsługi wieloczynnościowych maszyn do szycia ćwicząc:
 - włączanie, wyłączanie,
 - zakładanie nici,
 - dobór odpowiedniego ściegu do wykonywanej pracy,
 - zmiana igły,
 - zmiana stopki,
 - ustawienie odpowiedniego ściegu w maszynie,
 - konserwacja (czyszczenie, oliwienie);
- uczyli się szyć ręcznie i maszynowo rzeczy użytkowe (fartuchy, poduszki, poszewki, elementy patchworka, torby na zakupy) oraz zabawki - przytulanki,
- doskonalili haft krzyżykowy na kanwach drukowanych,
- ćwiczyli haft przed igłą i haft gobelinowy na kanwach,
- doskonalili techniki filcowania na mokro i na sucho tworząc elementy dekoracyjne, figurki przestrzenne (zwierzęta), zawieszki do telefonów oraz elementy do wyrobu biżuterii.

W ramach pracowni krawiecko-hafciarskiej realizowano także:

- trening higieny osobistej,
- kształtowanie i utrwalanie umiejętności obsługi pralki automatycznej,
- trening segregowania rzeczy do wyprania,
- utrwalanie umiejętności rozwieszania prania,
- ćwiczenie umiejętności prasowania i składania garderoby.

W ciągu roku w tej pracowni prowadzono pogadanki z uczestnikami na temat:

- zdrowia,
- dostosowania ubioru do pogody i okoliczności,
- organizacji czasu wolnego
- higieny.

6.11.6. Pracownia ogólnotechniczna:

W minionym roku w ramach:

- bezpieczeństwa i higieny pracy - zrealizowano szereg bloków w formie dyskusji i pogadanek słownych, a z uczestnikami obsługującymi poszczególne maszyny lub przygotowującymi się do ich obsługi, przestudiowano instrukcje bhp do danych maszyn;
- nauki podstawowych zasad wymiarowania elementów drewnianych - zrealizowano blok tematyczny dotyczący posługiwania się linijkami, kątownikami stolarskimi, mierzenia przy pomocy miary taśmowej;
- nauki obsługi maszyn do obróbki drewna - systematycznie wdrażano nowe osoby do pracy przy pomocy elektronarzędzi; uczestnicy obsługiwali głównie wyrzynarki stołowe i ręczne, wkrętarki i szlifierki; niektórzy potrafią już samodzielnie wymienić ostrze i nałożyć nowy papier ścierny na szlifierkę zachowując przy tym podstawowe zasady bezpieczeństwa;
- wykonywania prac zleconych i na zamówienie - wycinano elementy ze sklejki z przeznaczeniem do dalszej obróbki i dekorowania w innych pracowniach, czyszczono stare meble, szlifowano, wykonywano gotowe prace z drewna;
- drobnych napraw - sukcesywnie wymieniano przepalone żarówki i świetlówki, usuwano drobne usterki hydrauliczne, przepychano zapchane toalety, czyszczono syfony, przymocowano odpadnięte cokoły z płytek podłogowych na korytarzu, szpachlowano i malowano ściany i sufity;
- prac porządkowych - sprzątano pracownię oraz piwnicę;
- projektu „Śladami starego Krosna” - rozpoczęto pracę nad budową makiety średniowiecznego grodu, organizowano spacery po mieście, podczas których zapoznawano uczestników z historią Krosna Odrzańskiego i zrealizowano dwa wyjazdy do Muzeum Wojskowego w Drzonowie, gdzie uczestnicy zwiedzili wystawę poświęconą wykopaliskom archeologicznym prowadzonym na terenie obozu jenieckiego z czasów I Wojny Światowej w Krośnie Odrzańskim.

6.11.7. Pracownia plastyczna:

W roku sprawozdawczym w ramach tej pracowni, uczestnicy:

- doskonalili znane już techniki:
 - wypalanie w drewnie,
 - malowanie obrazów na płytach pilśniowych farbami akrylowymi,

- malowanie farbami akrylowymi na sklejce,
- szkicowanie ołówkami,
- kolorowanie gotowych modułów grafomotorycznych oraz figur geometrycznych i mandali,
- pisanie po śladzie,
- malowanie toreb farbami do malowania na płótnie,
- klejenie klejem na gorąco,
- eksperymentowanie z pieczętkami, patyczkami, masą solną, ziarenkami kawy itp.;
- nabywali nowe umiejętności poprzez nowe techniki plastyczne i posługiwanie się nowymi narzędziami pracy (pieczętki silikonowe, kauczukowe, tusze, bloczki akrylowe);
- przygotowywali prace plastyczne na kiermasze,
- wykonali pracę plastyczną pt. „Gdy w sercu gra muzyka” na konkurs organizowany przez PFRON,
- uczyli się odróżniać barwy podstawowe i pochodne,
- brali udział w wystawach fotograficznych,
- dążyli do nabycia nawyku utrzymywania porządku w swoim otoczeniu, przygotowanie i sprzątanie miejsca pracy.

6.11.8. Pracownia rozwoju zawodowego i osobistego:

W ramach **rehabilitacji zawodowej**, uczestnicy w roku sprawozdawczym:

- przeglądali i analizowali oferty pracy zamieszczone w Internecie i innych massmediach. W ramach zajęć omawiano znalezione ogłoszenia pod względem kwalifikacji jakie trzeba posiadać do wykonywania danego zajęcia, dokumentów jakie trzeba przedłożyć pracodawcy, charakterystyki zawodu itp.;
- tworzyli dokumenty aplikacyjne;
- rozwiązywali i analizowali testy: osobowości, kompetencji zawodowych, zainteresowań;
- ćwiczyli autoprezentację,
- rejestrowali się w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby poszukujące pracy (3 nowe osoby),
- brali udział w zorganizowanym w dniu 17.02.16 r. spotkaniu z doradcą zawodowym Anną Nowosiak (14 osób),

- wzięli udział w Targach Pracy zorganizowanych przez Biuro Karier UZ w Zielonej Górze (5 osób),
- cztery osoby regularnie chodziły do Powiatowego Urzędu Pracy na spotkania z doradcą zawodowym,
- spotkali się z potencjalnymi pracodawcami: dwa zakłady fotograficzne, OSiR, Przedszkole nr 1, zakład kosmetyczny,
- współpracowali z pracodawcami, co zaowocowało złożeniem przez nich w PUP trzech wniosków o staż, z zamiarem przyjęcia naszych uczestników (staże nie odbyły się ze względu na brak środków z PFRON w PUP).

W ramach **zajęć rewalidacyjnych** realizowano:

- ćwiczenia mające na celu doskonalenie umiejętności pisania, czytania, liczenia poprzez gry i zabawy;
- rozwiązywanie stworzonych przez siebie matematycznych kart pracy,
- ćwiczenia grafomotoryczne np. pisanie po śladzie, wypełnianie kształtów o różnym stopniu trudności.

W ramach **rehabilitacji społecznej** pracowano nad:

- wzmacnianiem poczucia własnej wartości poprzez ćwiczenia i rozmowy;
- umiejętnością obsługi poczty elektronicznej, mediów społecznościowych, sprzętu elektronicznego np. telefonu komórkowego, tabletu,
- motywacją uczestników do podjęcia działania w zakresie zmiany swojej sytuacji życiowej,
- wspieraniem uczestników w trudnych sytuacjach życiowych,
- mobilizowaniem uczestników do podjęcia aktywności poprzez uczestnictwo w spotkaniach i imprezach integracyjnych.

W ramach **profilaktyki** zrealizowano:

- pogadanki na temat: szkodliwości substancji uzależniających, bezpiecznego korzystania z Internetu, tolerancji, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, szacunku;
- spotkanie z psychologiem Moniką Gołębiowską na temat uzależnień,
- zajęcia zbiorowe dla całej społeczności WTZ, symulujące rozmowę kwalifikacyjną oraz zajęcia na temat tolerancji, przy współpracy z psychologiem zatrudnionym w WTZ.

6.12. Fizjoterapia:

Fizjoterapią w okresie sprawozdawczym objętych było 41 uczestników. Według ułożonego planu zajęć, uczestnicy korzystali z fizjoterapii 2 do 3 razy w tygodniu. Częstotliwość ćwiczeń podyktowana była stopniem upośledzenia układu ruchowego.

W celu poprawy ogólnej sprawności fizycznej uczestników, prowadzone były:

- ćwiczenia indywidualne z technikami fizjoterapii;
 - ćwiczenia w odciążeniu kończyn dolnych i górnych,
 - ćwiczenia bierne i redresyjne kkg i kkd,
 - ćwiczenia samowspomagane kkg i kkd na UGUL-u,
 - ćwiczenia manualne dłoni,
 - ćwiczenia ogólnokondycyjne na materacu,
 - ćwiczenia na sprzęcie rehabilitacyjnym (rotor, bieżnia, stepper, trener),
 - masaż suchy,
 - naświetlania lampą Sollux wg wskazań;
- wyjścia na boisko ORLIK (treningi piłki nożnej);
- ćwiczenia z układankami konstrukcyjnymi poprawiające zdolność logicznego myślenia;
- usprawnianie lokomocji i poprawa kondycji fizycznej poprzez indywidualne i grupowe wyjścia na nordic walking,
- gry zespołowe i indywidualne (dart, boccia, tenis stołowy, piłka nożna, kręgle, badminton, plażowa piłka siatkowa).

W ramach rehabilitacji fizycznej uczestnicy:

- brali udział w grach i zabawach na plaży w Łochowicach oraz plaży nad Bałtykiem, podczas wycieczki do Świnoujścia;
- rozegrali integracyjny mecz bocci z uczniami z Gimnazjum w Krośnie Odrzańskim;
- wzięli udział w biegu wokół ratusza w Zielonej Górze z okazji Dnia Godności Osób z Niepełnosprawnością;
- uczestniczyli w spartakiadzie sportowej w Górzycy,
- wzięli udział w Spartakiadzie Sportowej Osób z Niepełnosprawnością w Wiechlicach (rozgrywki piłki nożnej, konkurencje sportowe i zręcznościowe),
- zwyciężyli w Mikołajkowym Turnieju Kręgli organizowanym przez POW Integracja.

6.13. Uczestnicy mogli także skorzystać z **pomocy psychologicznej** w ramach której psycholog:

- prowadził indywidualną pomoc psychologiczną dla uczestników oraz ich rodzin,
- motywował uczestników do zajęć/pracy w pracowniach,
- prowadził spotkania Społeczności,
- współprowadził zajęcia zbiorowe z zakresu tolerancji oraz zachowania się podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
- inicjował spotkania indywidualne z opiekunami uczestników,
- brał udział w zebraniu z opiekunami uczestników WTZ,
- konsultował i dokonywał ewaluacji Indywidualnych Programów Rehabilitacji oraz Ocen Programów Rehabilitacji,
- brał czynny udział w posiedzeniach Rady Programowej,
- opracował oceny kompleksowe uczestników zgodnie z harmonogramem,
- współpracował z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin: PCPR, OPS, Stowarzyszenie SYNERGIA, Lubuskie Stowarzyszenie Pedagogów i Psychologów (jako członek komitetu założycielskiego).
- wraz z pracownikiem socjalnym brał udział w wizytach w środowisku uczestników,
- brał udział w imprezach okolicznościowych organizowanych na terenie WTZ oraz spotkaniu z okazji Dnia Pracownika Socjalnego zorganizowanego przez PCPR w Krośnie Odrzańskim.

6.14. Praca socjalna i trening ekonomiczny realizowane przez pracownika socjalnego

W roku sprawozdawczym w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, pracownik socjalny prowadził trening ekonomiczny ze wszystkimi uczestnikami. Trening ten odbywał się w formie bezgotówkowej i gotówkowej. Uczestnicy otrzymywali w ramach treningu ekonomicznego środki finansowe wypłacane zgodnie z obowiązującym w placówce *Regulaminem Organizacyjnym*. Na początku roku Rada Programowa ustaliła wysokość środków przeznaczonych na trening ekonomiczny w wysokości 60 zł miesięcznie. W celu udokumentowania treningu ekonomicznego, dla każdego uczestnika prowadzona była indywidualna ewidencja rozliczeń finansowych. Podstawą rozliczenia wydatkowanych środków była faktura lub paragon podpisany przez uczestnika.

Na początku roku uczestnicy wraz z pracownikiem socjalnym zaplanowali wydatki na rok bieżący. W ramach treningu ekonomicznego uczestnicy, w zależności od umiejętności i założeń w Indywidualnych Programach Rehabilitacji, uczyli się wartości pieniądza, dokonywali prostych i/lub złożonych zakupów w małych sklepach, na bazarze i w supermarketach, oszczędzali i planowali wydatki, ćwiczyli umiejętność gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi, dokonywali operacji na książeczkach oszczędnościowych PKO i kontach bankowych, uczyli się dokonywać samodzielnych wyborów i samodzielnego podejmowania decyzji. Wraz z pracownikiem socjalnym lub instruktorem terapii z pracowni gospodarstwa domowego, dokonywali zakupów w supermarketach (Biedronka, Netto, Eko, Horex i Polo Market) na potrzeby tej pracowni, wg wcześniej sporządzonej listy, przy pomocy instruktora terapii zajęciowej z pracowni gospodarstwa domowego. Nowi uczestnicy zakładali konta oszczędnościowe (od 2016 roku Bank PKO BP zlikwidował możliwość zakładania książeczek oszczędnościowych), a pozostali, w miarę potrzeb, wymieniali zużyte książeczki PKO na nowe.

Poza prowadzeniem treningu ekonomicznego, w ramach szeroko pojętej pracy socjalnej, kształtowane były umiejętności społeczne uczestników. Kształtowanie tych umiejętności oparte było na treningach społecznych, którymi objęci byli wszyscy uczestnicy. Uspołecznienie obejmowało m.in. takie zakresy jak: samodzielność, odpowiedzialność, rozwój umiejętności komunikacyjnych i kontaktów interpersonalnych, profilaktykę zdrowotną, dokonywanie samodzielnych wyborów i samodzielne podejmowanie decyzji, a także branie odpowiedzialności za podjęte decyzje.

Ponadto pracownik socjalny, w miarę potrzeb, odwiedzał rodziny uczestników i prowadził pracę socjalną w środowisku rodzinnym, często we współpracy z psychologiem i Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

6.15. Rehabilitacja zawodowa

Warsztaty Terapii Zajęciowej, zgodnie z art. 10 ustawy z 1997 roku *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, są formą aktywności wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

W Warsztatach Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, realizacja celów rehabilitacji zawodowej w roku sprawozdawczym, odbywała się przede wszystkim przez stosowanie różnorodnych techniki i metod terapii zajęciowej w ośmiu pracowniach terapeutycznych. W roku sprawozdawczym duży nacisk

kładziono na ergoterapię, ale też niezbędną w pracy zawodowej socjoterapię. Aktywizację zawodową, określanie profilu zawodowego uczestników, współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy i pracodawcami realizowała pracownia rozwoju osobistego i zawodowego.

Realizację zadań tej pracowni przedstawia punkt 6.11.8. niniejszego sprawozdania.

W roku sprawozdawczym:

- kolejnych trzech uczestników zarejestrowało się w Urzędzie Pracy jako osoby poszukujące pracy,
- trzech uczestników ćwiczyło rozmowy kwalifikacyjne z pracodawcami,
- przekonano trzech pracodawców do złożenia wniosków do Powiatowego Urzędu Pracy o staż dla naszych uczestników,
- osoby zarejestrowane, regularnie chodziły do Urzędu Pracy na spotkania z doradcą zawodowym,
- czternaście osób wzięło udział w spotkaniu z doradcą zawodowym w WTZ,
- pięć osób wzięło udział w Targach Pracy w Zielonej Górze.

Postępy w zakresie rehabilitacji zawodowej poczynione przez uczestników WTZ w Krośnie Odrzańskim w roku 2016, przedstawia punkt 7.1 niniejszego sprawozdania.

6.16. Cele i zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i integracji, realizowane w 2016 roku:

Celem rehabilitacji społecznej jest włączenie osób z niepełnosprawnością we wszystkie przejawy życia społecznego, by mogły być i czuć się użytecznym i w pełni wartościowym członkiem społeczności oraz korzystać ze wszystkich dóbr przez nią wytwarzanych, jak również przyczyniać się do ich pomnażania. Jest to proces, który ma na celu możliwie jak największe usamodzielnienie, wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. Do tego, aby proces rehabilitacji społecznej mógł przebiegać i zakończyć się pomyślnie, niezbędna jest wola i przygotowanie, zarówno osoby z niepełnosprawnością, jak i społeczeństwa, które musi chcieć przyjąć tę osobę w swoje kręgi na równych prawach. Dlatego Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim, mimo iż nie są jednostką kulturalną, starają się włączać osoby z niepełnosprawnością w życie kulturalne miasta, a także tworzyć kulturę poprzez występy teatralne, muzyczne i kabaretowe dla lokalnej społeczności. W roku sprawozdawczym, po raz 11 zorganizowano Wojewódzki

Przeгляд Małych Form Teatralnych i Muzycznych i uroczyste obchodzone Jubileusz 15-lecia Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim.

Zarówno uczestnictwo w imprezach okolicznościowych, jak i sam fakt pojawiania się uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w miejscach publicznych, (np. przy okazji realizacji treningów ekonomicznych i społecznych, czy wystaw i kiermaszów prac przez nich wykonanych), wpływa na ogólny wizerunek tych osób wśród ludzi, którzy rzadko mają kontakt z osobami z niepełnosprawnością. Integralną częścią rehabilitacji społecznej jest przygotowanie całego społeczeństwa do wzajemnego współżycia i współpracy, co też Warsztaty Terapii Zajęciowej czynią poprzez organizację wielu przedsięwzięć kulturalnych, integracyjnych, sportowo-rekreacyjnych, konkursowych, edukacyjnych itp. skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz propagowanie podstawowej wiedzy o osobach z niepełnosprawnością, o ich możliwościach i ograniczeniach oraz ich rehabilitacji.

Postępy w zakresie rehabilitacji społecznej poczynione przez uczestników WTZ w Krośnie Odrzańskim w roku 2016, przedstawia punkt 7.2.

W roku sprawozdawczym, w planie pracy Warsztatów Terapii Zajęciowej przewidziane były także zajęcia z zakresu integracji społecznej poza godzinami pracy i siedzibą WTZ.

Zadania z zakresu integracji społecznej, w których uczestnicy WTZ wzięli aktywny udział w roku 2016, obejmujące imprezy integracyjne, sportowe, krajoznawcze i kulturalne organizowane przez WTZ w Krośnie Odrzańskim oraz przez inne jednostki, przedstawia załącznik nr 6 do niniejszego sprawozdania.

6.17. Stosowane przez WTZ metody nagradzania uczestników za zaangażowanie, aktywność i osiągnięcia w realizacji Indywidualnego Programu Rehabilitacji:

- pochwały indywidualne,
- pochwały na forum podczas społeczności,
- pochwały przekazywane rodzicom/opiekunom,
- wyróżnienia,
- dyplomy,
- nagrody rzeczowe (w konkursach),
- wyjazdy i wyjścia dla wyróżnionych uczestników na imprezy kulturalne i integracyjne z ograniczoną ilością osób.

7. Efekty i postępy w terapii uczestników:

7.1. W zakresie rehabilitacji zawodowej, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniły 32 osoby.

Rehabilitacja zawodowa			
L.p.	Sfera	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Dojrzałość i umiejętności zawodowe	Dyscyplina pracy i przestrzeganie regulaminu WTZ	5
		Kreatywność	1
		Samodzielność	4
		Przygotowanie do pracy w zawodzie	3
		Wytrwałość	1
		Posługiwanie się narzędziami, urządzeniami i maszynami	2
		Pracowitość	1
2.	Sfera intelektualna	Nauka nowych umiejętności	1
		Wzbogacanie wiedzy na temat zakładów pracy	2
3.	Postawa zawodowa	Nabywanie nowych umiejętności	8
		Odpowiedzialność	6
		Dbłość o materiały i narzędzia	4
		Staranność i dokładność	7
		Kontynuacja pracy bez pomocy instruktora	3
		Entuzjazm przy nabywaniu nowych umiejętności	1
		Punktualność	1
4.	Zasoby	Umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów	3
		Postawy ekonomii i sprzedaży bezpośredniej	4
		Czyta i pisze	7
		Umiejętność samodzielnej pracy	1
5.	Motoryka	Sprawność manualna	3
6.	Akceptacja współpracowników	Umiejętność współpracy z innymi	1

7.2. W zakresie rehabilitacji społecznej, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniły 30 osób.

Rehabilitacja społeczna			
L.p.	Sfera	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Sfera intelektualna	Organizacja czasu wolnego	4
		Uwaga, koncentracja	8
		Zainteresowania poznawcze i kulturalne	2
2.	Sfera społeczna	Harmonijne współzycie w grupie	4
		Umiejętność odpowiedniego zachowania się w miejscach publicznych	1
		Tworzenie więzi i przyjaźni	1
		Umiejętność komunikowania się	5
		Dojrzałość emocjonalna	2
		Przestrzeganie norm i zasad społecznych	2
		Umiejętność ponoszenia odpowiedzialności za: siebie, mienie, zadania	1
		Umiejętność podporządkowania się przełożonym	1
3.	Sfera emocjonalno - motywacyjna	Motywacja do pracy	11
		Równowaga emocjonalna	11
		Realna ocena siebie	1
		Odporność na frustracje	2
		Poczucie własnej wartości	2
		Umiejętność rozwiązywania swoich problemów	3
		Zaangażowanie w kontaktach społecznych	1
4.	Ogólny stan zdrowia	Profilaktyka zdrowotna	3
5.	Higiena osobista	Czystość ciała	1
		Czystość odzieży	2

7.3. W sferze zaradności osobistej i samodzielności, postępy w roku sprawozdawczym, poczyniło 20 osób.

Czynności życia codziennego i ogólna zaradność		
L.p.	Zakres	Liczba uczestników, którzy poczynili postępy
1.	Umiejętność dysponowania pieniędzmi i planowania wydatków	13
2.	Przygotowanie prostych posiłków	2
3.	Utrzymanie porządku w swoim najbliższym otoczeniu	4
4.	Pranie odzieży	2
5.	Ubieranie się stosownie do pogody	3
6.	Orientacja w elementarnych zasadach życia codziennego	1
7.	Potrafi korzystać z komunikacji miejskiej	1
8.	Organizacja dnia pracy	2

8. Informacja o decyzjach podjętych przez Radę Programową po ocenie kompleksowej realizacji Indywidualnych Programów Rehabilitacji uczestników:

Rada Programowa w 2016 roku dokonała kompleksowej (trzyletniej) oceny 7 uczestników. W 4 przypadkach podjęła decyzję o przedłużeniu ich uczestnictwa w rehabilitacji w Warsztatach Terapii Zajęciowej, ze względu na pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji, natomiast w przypadku 3 osób przedłużyła uczestnictwo w terapii ze względu na okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia.

9. Prowadzona w Warsztatach dokumentacja merytoryczna:

- Regulamin Organizacyjny Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim,
- plany pracy w poszczególnych pracowniach,
- dzienniki pracy prowadzone przez pracowników WTZ,
- dokumentacja, stanowiąca podstawę do zakwalifikowania osoby niepełnosprawnej do uczestnictwa w Warsztacie (podanie o przyjęcie, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności),
- wywiady środowiskowe w domu rodzinnym uczestnika (miejsce zamieszkania, stan rodzinny uczestnika, warunki mieszkaniowe i bytowe itp.),
- dokumentacja z przebiegu treningu ekonomicznego,

- Indywidualne Programy Rehabilitacji,
- półroczne i roczne indywidualne arkusze oceny postępów w rehabilitacji zawodowej i społecznej,
- kompleksowe oceny trzyletnie,
- notatki służbowe,
- opinie psychologiczne,
- sprawozdania roczne z realizacji zadań w poszczególnych pracowniach,
- sprawozdania roczne z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych,
- sprawozdania z poszczególnych treningów lub zadań dodatkowych,
- zeszyt protokołów ze spotkań Rady Programowej Warsztatów oraz spotkań członków Rady Programowej z rodzicami/opiekunami prawnymi uczestników.

10. Współpraca z rodzinami lub opiekunami uczestników

10.1. Formy kontaktów i współpraca z rodzinami uczestników:

- indywidualne rozmowy w WTZ,
- rozmowy telefoniczne,
- korespondencja pisemna,
- wizyty w domu rodzinnym uczestników,
- spotkania z Radą Programową Warsztatów (w okresie sprawozdawczym, odbyło się jedno zebranie z rodzicami/opiekunami uczestników WTZ, w dniu 24 lutego 2016 r.);
- uczestnictwo w imprezach okolicznościowych organizowanych przez Warsztaty.

10.2. Rodzaje pomocy świadczonej rodzinom uczestników:

- pomoc w rozwiązywaniu spraw dotyczących zdrowia uczestników Warsztatów i zmniejszających skutki ich niepełnosprawności,
- pomoc przy rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny,
- pomoc w sprawach prowadzonych przed orzecznictwem o niepełnosprawności,
- udzielanie informacji o możliwościach otrzymania pomocy finansowej ze środków PFRON w ramach programów celowych i zadań zleconych samorządom terytorialnym oraz pomoc w przygotowaniu stosowych wniosków,
- udzielanie informacji o przysługujących prawach.

10.3. Uczestnictwo rodziców i opiekunów uczestników w życiu Warsztatów:

- praca w Radzie Rodziców,
- współorganizowanie i uczestnictwo w imprezach okolicznościowych (Powitanie lata w Brzózce, Dzień Matki, Jubileusz 15-lecia Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim i XI Przegląd Małych Form Teatralnych i Muzycznych),
- udział chętnych rodziców/opiekunów w zorganizowanej przez WTZ, czterodniowej wycieczce do Świnoujścia.

11. Współpraca z organizacjami i środowiskiem lokalnym

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim w roku sprawozdawczym współpracowały z:

- samorządami na szczeblu gminy, powiatu i województwa,
- wójtami i sołtysami,
- instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- pracodawcami,
- Dowódcą Garnizonu Krosno Odrzańskie i 5 Kresowym Batalionem Saperów,
- Komendantem i Zastępcą Komendanta oraz Kierownikiem Sekcji Wychowawczej, Wojskowego Oddziału Gospodarczego,
- ośrodkami kultury (Regionalne Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze, Klub Wojskowy w Krośnie Odrzańskim, Centrum Artystyczno Kulturalne ZAMEK w Krośnie Odrzańskim),
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim,
- Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Krośnie Odrzańskim,
- Warsztatami Terapii Zajęciowej z województwa lubuskiego,
- Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia „Integracja” w Krośnie Odrzańskim i Gubinie,
- Domem Pomocy Społecznej w Szczawnie,
- Środowiskowymi Domami Samopomocy,
- szkołami i przedszkolami z terenu gminy,
- Domem Dziecka w Krośnie Odrzańskim,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- Mass-mediami - promocja działań Warsztatów w dziedzinie likwidacji barier psychologicznych i społecznych w stosunku do osób z niepełnosprawnością.

12. Pozyskane środki zewnętrzne w ramach współpracy z instytucjami, organizacjami i środowiskiem lokalnym

We współpracy ze Stowarzyszeniem Pracowników i Przyjaciół Warsztatów Terapii Zajęciowej SYNERGIA, na organizację uroczystych obchodów Jubileuszu 15-lecia Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krośnie Odrzańskim oraz XI Wojewódzkiego Przeglądu Małych Form Teatralnych i Muzycznych pozyskano:

- dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przy udziale Województwa Lubuskiego, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w wysokości **27.000 zł**,
- dofinansowanie ze środków Gminy Krosno Odrzańskie w wysokości **5.000 zł**,
- dofinansowanie ze środków Powiatu Krośnieńskiego w wysokości **2.000 zł**,
- darowizna od Nadleśnictwa Krosno w wysokości **1.000 zł**,
- darowizna od Nadleśnictwa Brzózka w wysokości **300 zł**,
- darowizna rzeczowa w postaci nagrody od Gminy Bobrowice w wysokości **320 zł**.